

พันธกิจและงบการเงิน

รพท. ในฐานะธนาคารกลาง มีพันธกิจต่างจากองค์กรธุรกิจ งบการเงินของธนาคารกลางจึงมีลักษณะพิเศษและ
นัยต่างจากงบการเงินของธุรกิจทั่วไป การพิจารณางบการเงินของ รพท. จึงจำเป็นต้องพิจารณาพันธกิจของ
ธนาคารกลาง ซึ่งประกอบด้วย

พันธกิจของธนาคารกลาง

การรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ

มาตรา 7 แห่ง พรบ. ธปท. พ.ศ. 2485 (ปรับปรุง พ.ศ. 2561) ระบุไว้ว่า งานของธนาคารกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่ง
เสถียรภาพทางการเงิน และเสถียรภาพระบบสถาบันการเงินและระบบการชำระเงิน หรือรวมกันหมายถึง เสถียรภาพระบบ
เศรษฐกิจการเงินโดยรวม

พันธกิจของ ธปท. คล้ายกับพันธกิจของธนาคารกลางอื่น ๆ ทั่วโลก ดังนี้

ดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจในประเทศ โดยดูแลค่าเงินบาท
และสินทรัพย์ของคนไทยไม่ให้ด้อยค่าลงจากเงินเฟ้อ และ
ลดความผันผวนในระบบการเงินที่อาจจะนำไปสู่วิกฤต
การเงินในอนาคต

ดูแลเสถียรภาพด้านต่างประเทศ โดยดูแลค่าเงินบาท
ให้เคลื่อนไหวสอดคล้องกับพื้นฐานเศรษฐกิจ ไม่ผันผวน
จนเกินไป รักษาอำนาจซื้อของเศรษฐกิจไทยในตลาดโลก รักษา
ระดับหนี้ต่างประเทศให้อยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งมีเงินสำรอง
ระหว่างประเทศเพียงพอเพื่อรองรับความผันผวนของตลาดเงิน
และตลาดทุนโลก

การจัดพิมพ์และนำธนบัตรออกใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ

มาตรา 14 แห่ง พรบ. เงินตรา พ.ศ. 2501 (ปรับปรุง พ.ศ. 2545)
กำหนดให้ ธปท. มีอำนาจจัดทำ บริหาร และออกใช้ ซึ่งธนบัตร
ของรัฐบาล ซึ่งธนบัตรจะเป็นที่ยอมรับเมื่อการดำเนินนโยบาย
การเงินและนโยบายเศรษฐกิจมหภาคมีความน่าเชื่อถือ รวมถึง
มีการหนุนหลังธนบัตรด้วยสินทรัพย์ที่มีความน่าเชื่อถือด้วย
ดังที่มาตรา 26 แห่ง พรบ. เงินตรา ระบุไว้ว่า “เพื่อดำรงไว้

ซึ่งเสถียรภาพของเงินตรา ให้ ธปท. รักษาทุนสำรองเงินตรา
ไว้กองหนึ่งเรียกว่าทุนสำรองเงินตรา” โดยสินทรัพย์สามารถ
เป็นทองคำ สินทรัพย์ต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์รัฐบาลไทย
ซึ่งปัจจุบัน ธปท. หนุนหลังธนบัตรด้วยสินทรัพย์ต่างประเทศ
มูลค่าเท่ากับธนบัตรออกใช้ทั้งหมด

บัญชีของ ธปท. และบัญชีของทุนสำรองเงินตรา

การดำเนินงานตามพันธกิจ 2 ด้านข้างต้น กฎหมายได้กำหนดให้ ธปท. แยกการลงบัญชีเป็น 2 บัญชี ดังนี้

บัญชีของ ธปท.

คือ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจการรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ โดยฝั่งสินทรัพย์ประกอบด้วยเงินสำรองระหว่างประเทศ (ในรูปสกุลเงินต่างประเทศ) ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่า 80% ของสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นสกุลเงินบาท ส่วนใหญ่คือ พันธบัตรรัฐบาลไทย ในขณะที่ฝั่งหนี้สินส่วนใหญ่ประกอบด้วย พันธบัตร ธปท. จากการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจ เงินรับฝากจากสถาบันการเงินและรัฐบาล ซึ่งอยู่ในรูปสกุลเงินบาททั้งหมด

บัญชีของทุนสำรองเงินตรา

คือ บัญชีที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจด้านการพิมพ์และนำธนบัตรออกใช้ในระบบเศรษฐกิจ ฝั่งสินทรัพย์ประกอบด้วยสินทรัพย์เงินสำรองระหว่างประเทศทั้งหมด ซึ่งส่วนหนึ่งใช้ในการหนุนหลังธนบัตรออกใช้ตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนฝั่งหนี้สินประกอบด้วยธนบัตรที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ (banknotes in circulation) ในรูปสกุลเงินบาท หรือกล่าวได้ว่า ธนบัตรที่ประชาชนจับจ่ายใช้สอยในระบบเศรษฐกิจทั้งหมดถือเป็นหนี้สินของธนาคารกลาง

บัญชีของ ธปท.

สินทรัพย์	หนี้สิน
>80% เงินสำรองระหว่างประเทศ	พันธบัตร ธปท. เงินรับฝากจากสถาบันการเงิน เงินคงคลัง
<20% สินทรัพย์สกุลเงินบาท	ทุน ส่วนทุน

บัญชีของทุนสำรองเงินตรา

สินทรัพย์	หนี้สิน
100% เงินสำรองระหว่างประเทศ	ธนบัตรออกใช้
	ทุน ส่วนทุน

ลักษณะพิเศษของงบการเงิน ธปท.

สินทรัพย์และหนี้สิน ไม่ใช่สกุลเงินเดียวกัน

สินทรัพย์ของธนาคารกลางส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ต่างประเทศ แต่หนี้สินส่วนใหญ่อยู่ในสกุลเงินท้องถิ่น (ธปท. คือสกุลเงินบาท) ส่งผลให้งบการเงินของธนาคารกลางมี “สินทรัพย์และหนี้สินเป็นสกุลเงินที่ต่างกัน (currency mismatch)”

ทุกสิ้นปี ธปท. จะตีราคาสินทรัพย์สกุลเงินต่างประเทศให้อยู่ในรูปสกุลเงินบาทเพื่อจัดทำงบการเงิน โดยการตีราคาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนและราคาของสินทรัพย์ต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลต่อตัวเลขในงบการเงินได้อย่างมีนัยสำคัญ เช่น หาก ธปท. มีสินทรัพย์

ต่างประเทศ 250,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเงินบาทอ่อนค่าลง 1 บาท จะทำให้มีกำไรจากการตีราคา 250,000 ล้านบาท ในทางตรงกันข้าม หากเงินบาทแข็งค่าขึ้น 1 บาท ก็จะทำให้เกิดขาดทุนจากการตีราคา 250,000 ล้านบาท

แม้จะมีการตีราคาสินทรัพย์ให้อยู่ในรูปเงินบาท แต่ ธปท. ยังมีเงินสำรองระหว่างประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศจำนวนเท่าเดิม โดยในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นว่า งบการเงินของ ธปท. บางปีมีกำไร บางปีขาดทุน ซึ่งเป็นผลจากการตีราคาเป็นสำคัญ

การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ คือการมุ่งรักษามูลค่าในรูปเงินตราต่างประเทศในระยะยาว

พันธกิจของธนาคารกลาง คือ การดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจ ซึ่งต้อง “มองไกล” และให้น้ำหนักกับภาพรวมระยะยาว มากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ในการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ ธปท. จึงลงทุนในสินทรัพย์ที่คาดว่าจะมีมูลค่าหรือผลตอบแทนดีในระยะยาว และกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ซึ่งในระยะสั้นอาจเห็นความผันผวนได้บ้าง นอกจากนี้ ธปท. จะดู “ผลตอบแทนที่อยู่ในรูปเงินตราต่างประเทศ” เป็นหลัก เพื่อดำรงเงินสำรองระหว่างประเทศไว้ให้พร้อมใช้และเพียงพอ ขณะที่งบการเงินจัดทำขึ้นในรอบระยะเวลาที่กำหนด (1 ปี) ในรูปเงินบาท

จึงทำให้มีความต่างเรื่องกรอบเวลาของงบการเงินกับการพิจารณาผลตอบแทนจากการบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ การบริหารเงินสำรองระหว่างประเทศตามปกติจะมีการปรับสัดส่วนการลงทุนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการเงินโลก หรือเพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มผลตอบแทนการลงทุนระยะยาว ไม่ใช่เพื่อการเก็งกำไรแต่อย่างใด

หนี้สินของธนาคารกลางต่างจากหนี้สินของธุรกิจ

หนี้สินของ ธปท. เกิดจากการดำเนินพันธกิจเพื่อ “ประโยชน์แก่สังคมไทยโดยรวม” ต่างจากหนี้สินของธุรกิจเพื่อใช้จ่ายหรือลงทุนสำหรับประโยชน์ของธุรกิจนั้น ๆ (private benefit) หนี้สินของ ธปท. ประกอบด้วย

1. ธนบัตรหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย
2. หนี้จากการทำพันธกิจดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงิน ธนาคารกลางจะออกพันธบัตรโดยทำธุรกรรม

ในตลาดการเงิน (Open Market Operations) เพื่อดูแลสภาพคล่องในระบบให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเติบโตของระบบเศรษฐกิจ

3. เงินฝากที่สถาบันการเงินฝากไว้กับธนาคารกลาง เพื่อใช้สำหรับการชำระหนี้ระหว่างสถาบันการเงิน และดำรงสภาพคล่องตามเกณฑ์ของธนาคารกลาง
4. เงินฝากของรัฐบาล หรือเงินคงคลังจากการบริหารกระแสเงินสดของรัฐบาล

การกำกับไม่ใช่พันธกิจของธนาคารกลาง

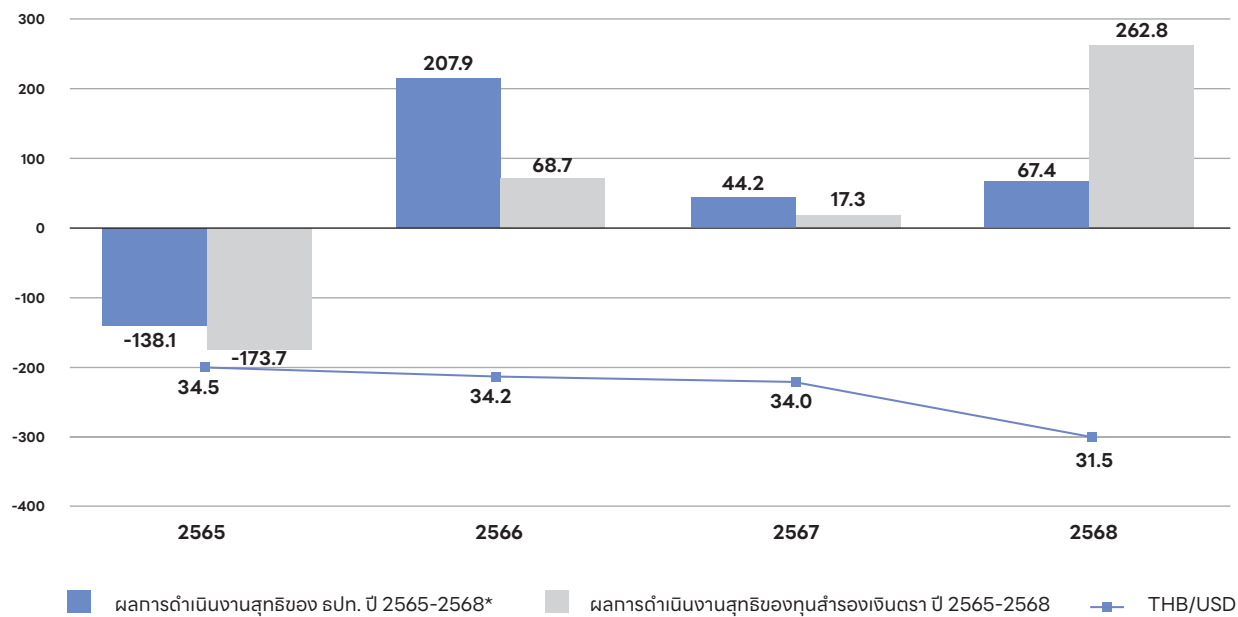
ธปท. มีพันธกิจในการดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ มิใช่องค์กรแสวงหากำไร การดำเนินการใด ๆ จึงต้องทำด้วยความรอบคอบระมัดระวัง และมีความคุ้มค่าของต้นทุนกำไรหรือขาดทุนในงบการเงินไม่ได้สะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานตามพันธกิจของ ธปท.

การที่งบการเงินของธนาคารกลางมีผลกำไรหรือขาดทุน ไม่มีผลกระทบต่อศักยภาพการทำหน้าที่ตามพันธกิจ ตรงกับที่ธนาคารกลางดำเนินนโยบายที่มีเหตุมีผลและเหมาะสมในการรักษาเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ และได้รับความเชื่อมั่นจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งประชาชนภาคธุรกิจ นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ

ผลการดำเนินงานประจำปี 2568

บัญชีธนาคารแห่งประเทศไทย และทุนสำรองเงินตรา

พันล้านบาท

* ทั้งนี้ ตัวเลขผลการดำเนินงาน ไม่รวมผลกำไรขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

ในปี 2568 บัญชี ธปท. และบัญชีทุนสำรองเงินตรามีผลการดำเนินงานเป็นกำไร ส่วนใหญ่จากการตีราคาสินทรัพย์ต่างประเทศ ตามราคาสินทรัพย์ที่ปรับเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะทองคำ รวมถึงมีดอกเบี้ยรับจากสินทรัพย์ต่างประเทศที่สูงกว่าดอกเบี้ยจ่ายจากการดำเนินนโยบายการเงิน (positive carry) อย่างไรก็ตาม มีขาดทุนจากการตีราคาอัตราแลกเปลี่ยน เป็นผลจากค่าเงินบาท ณ สิ้นปีปรับแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับสกุลเงินหลักโดยเฉพาะเงินดอลลาร์สหรัฐ

สแกนเพื่อดูรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน
(www.bot.or.th/th/research-and-publications/reports/bot_financial_reports.html)

ข้อมูลสำคัญทางการเงิน

บัญชีธนาคารแห่งประเทศไทย - ฐานะทางการเงิน		
หน่วย : ล้านบาท		
รายการ	2568	2567
เงินสดและเงินฝาก	582,761	974,123
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	4,212,766	3,558,270
สินทรัพย์อื่น	1,317,239	1,180,806 ^{1/}
รวมสินทรัพย์	6,112,766	5,713,199
เงินรับฝาก	443,818	444,981
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	577,321	595,016
ตราสารหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย	4,895,189	4,529,103
หนี้อื่น	575,440	589,425 ^{1/}
รวมหนี้สิน	6,491,768	6,158,525
ทุนและเงินสำรอง	218,453	130,801
ขาดทุนสะสม	(597,455)	(576,127)
รวมส่วนของทุน	(379,002)	(445,326)
รวมหนี้สินและส่วนของทุน	6,112,766	5,713,199

^{1/} ข้อมูลฐานะทางการเงิน ปี 2567 ที่นำมาแสดงเปรียบเทียบได้จัดประเภทรายการใหม่บางรายการเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกับข้อมูลฐานะทางการเงิน ปี 2568

บัญชีธนาคารแห่งประเทศไทย - ผลการดำเนินงาน		
หน่วย : ล้านบาท		
รายการ	2568	2567
ดอกเบี้ยรับสุทธิ	58,373	44,694
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน และเงินลงทุนสุทธิ	(38,945)	18,676
รายได้อื่น	12,223	13,591
ค่าใช้จ่ายอื่น	(51,917)	(25,684)
การตีราคา (valuation) และการวัดมูลค่าอื่น	86,589	(8,565)
กำไรเบ็ดเสร็จ	66,323	42,712

บัญชีทุนสำรองเงินตรา - ฐานะทางการเงิน		
หน่วย : ล้านบาท		
รายการ	2568	2567
เงินสดและเงินฝาก	35,196	80,253
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	3,254,686	3,131,546
สินทรัพย์อื่น	700,326	465,698
รวมสินทรัพย์	3,990,208	3,677,497
ธนบัตรออกใช้ (บัญชีทุนสำรองเงินตรา)	2,759,485	2,709,485
หนี้สินอื่น	7,175	7,262
รวมหนี้สิน	2,766,660	2,716,747
ส่วนกองทุน	1,223,548	960,750
รวมหนี้สินและส่วนกองทุน	3,990,208	3,677,497

บัญชีทุนสำรองเงินตรา - ผลการดำเนินงาน		
หน่วย : ล้านบาท		
รายการ	2568	2567
ดอกเบี้ยรับสุทธิ	87,197	71,904
กำไร (ขาดทุน) จากอัตราแลกเปลี่ยน และเงินลงทุนสุทธิ	2,398	(12,697)
ค่าธรรมเนียมและอื่น ๆ	(3,693)	(3,302)
การตีราคา (valuation)	176,860	(38,597)
กำไรเบ็ดเสร็จ	262,762	17,308